

หมอชาวบ้าน

อ่านง่าย เข้าใจง่าย

www.thaihealthbook.com, Facebook/thaihealthbook

ฉบับที่ **๕๙๗**
 ปีที่ ๕๒ กันยายน ๒๕๖๓
 ISSN ๑๗๗-๖๒๕๕๒๕๐๐-๕
 9 770125 225008

60 บาท

ฟ้าทะลายโจร กับการระบาดของโควิด-๑๙

อย่าดูแคลน โควิด-๑๙

(อย่าประมาท การ์ดอย่าตก)

ดูแลตนเองอย่างไรดี

ในผู้ที่เป็นโรคเบาหวาน (ตอนที่ ๑ : ปฐมบท)

อ.อยู่ในเรือนไฟ

ชวน่าอย่างไร ต้นกัญเอนซีดี, พืเอ็ม ๒.๕, ไวรัสโคโรนา ฯลฯ

โรคสมองเสื่อม

ป้องกันดีกว่ารักษา

เพศหลากหลาย

(เรื่องเพศที่ไม่ได้เป็นแบบที่เราคิด)

อาหารและสมุนไพร กระตุ้นน้ำนมหลังคลอด

ตามศาสตร์แพทย์แผนจีน

๓๐ ก.ย.-
๑๑ ต.ค. ๖๓
**มหกรรม
หนังสือระดับชาติ**
 ครั้งที่ ๒๕
 ณ ชาเลนเจอร์ ๒
 อิมพีค เมืองทองธานี

พบกับ
หมอชาวบ้าน
ปฐ N19

ภาพ : อติศร จินดาจันต์ยศ

**การเปลี่ยนใหญ่
หลังภัยโควิด**
 การเปลี่ยนที่นำไปสู่
 ความสุขจับปล้น
 และสร้างแผ่นดินสุขภาวะ
 (คุยกับผู้อ่าน หน้า ๓)

๔๐
คาถากันลัม
 สำหรับผู้สูงอายุ
 คนไข้หิวเรา: คุณหมอที่รัก

๕๒
ถึงไม่สูบบุหรี่
 ก็สามารถเป็นมะเร็งปอดได้
 เรื่องน่ารู้

๓๗๗
**เคล็ดลับกับ
พินปloom**
 ผู้สูงอายุ

เพื่อชีวิต สุขภาพ สิ่งแวดล้อม

หมอบ้าน

สารบัญ

สำนักพิมพ์หมอบ้าน บจก.

36/6 ซอยประดิพัทธ์ 10 ถนนประดิพัทธ์
แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทร. 0 2278 5533, 0 2278 1616
โทรสาร 0 2271 1806, 0 2271 0170

บรรณาธิการนิตยสารหมอบ้าน

โทร. 0 2278 5533, 0 2278 1616
โทรสาร 0 2271 1806, 0 2271 0170
E-mail : productMCB@hotmail.com
www.thaihealthbook.com

เจ้าของ : สำนักพิมพ์หมอบ้าน บจก.

บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา : ศ.นพ.ประเวศ วะสี

บรรณาธิการอำนวยการ : ศ.นพ.สันต์ หัตถิรัตน์

บรรณาธิการบริหาร : รศ.นพ.สุเกียรติ อชานานภาพ

คณะบรรณาธิการ

- กวี คงกัทธิพงษ์
- ศ.นพ.เกษียร ภัคคานนท์
- แก้ว วิฑูรย์เรียว
- คมสัน ทินกร ณ อยุธยา
- รศ. นवलอนงค์ ชัยปิยะพร
- ผศ.เนตรนา ชุมทอง
- นพ.ประพจน์ เกตุรังกาศ
- ดร.ภก.ยงค์ศักดิ์ ตันติปฏิภ
- วิวัฒน์ เกียรติสินยศ
- ศิริพร โกสุม
- ผศ.นพ.สมเกียรติ แสงวัฒนาโรจน์
- ภกญ.ดร.สุภาภรณ์ ปิติพร
- นพ.สุรัชย์ ปัญญาพฤทธิพงษ์
- สุรินทร์ กิจนิตยศิริ
- รศ.นพ.อดิศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์
- พล.ท.นพ.อำนาจ บาลี

ประสานงาน

นิฤมล ลิ้มปิโชติพงษ์
ณิลดา สุขขำ

ศิลปกรรม

อดิสร จินดาอนันต์ยศ
สุธาทิพย์ รักพีช

โฆษณา

เอกชัย ศิลอาสน์

บัญชี/การเงิน

นงนุช จินดาอนันต์ยศ

จัดจำหน่าย

บริษัท เพ็ญบุญจัดจำหน่าย จำกัด
โทร. 0 2278 0709-12

พิมพ์ที่

พิมพ์ดี บจก.

ข้อความโฆษณาใดๆ ที่ตีพิมพ์
ในนิตยสารหมอบ้านเป็นไป
ตามเงื่อนไขทางธุรกิจการค้า
คณะบรรณาธิการไม่จำเป็นต้อง
เห็นด้วยเสมอไป

คุยกับผู้อ่าน

๓

การเปลี่ยนใหญ่หลังภัยโควิด
การเปลี่ยนที่นำไปสู่ความสุขฉบับพลัน
(Instant Happiness) และสร้างแผ่นดิน
สุขภาวะ

บอกเล่าเก้าสิบ

๘

อานิสต์ของการเรียนรู้จากการปฏิบัติ

เรื่องเด่น

๑๒

ฟ้าทะลายโจร
กับการระบาดของโควิด-๑๙

แพทย์แผนจีน

๑๙

อาหารและสมุนไพร
กระตุ้นน้ำนมหลังคลอด
ตามศาสตร์แพทย์แผนจีน

ถนนสุขภาพ

๒๒๒

อย่าดูแคลน “โควิด-๑๙”

ก้าวทันสุขภาพ

๒๖

อ.อยู่ในเรือนไฟ ชวนน่าอย่างไร ด้านภัย
เอ็นซีดี, พีเอ็ม ๒.๕, ไวรัสโคโรนา

บทความพิเศษ

๓๑

ปลูกผม โดยใช้เส้นขนส่วนอื่น
ที่ไม่ใช่ผมจากศีรษะ

พูดจาภาษาหมอ

๓๓

แพทย์ทั่วไป แพทย์เฉพาะทาง

เข้าใจไกลโรค

๓๔

โรคสมองเสื่อม

คนไข้หัวเราะ คุณหมอที่รัก

๔๐

คาถากันลัม

เข้ครัว

๔๕

สาคุได้ห่ม

ต้นบัว-ใบหญ้า

๔๘

พยับหมอก

โยคะศาสตร์

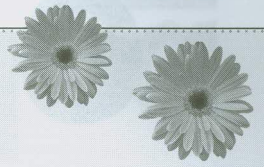
๕๐

รากของการฝึกทำอาสนะ

ขอเชิญชวนสมัครสมาชิก นิตยสารหมอชาวบ้าน

- สมาชิกใหม่ วันที่สมัคร..... เริ่มตั้งแต่เดือน.....
- ต่ออายุสมาชิก ชื่อ-นามสกุล.....
(จัดส่งที่อยู่เดิม ไม่ต้องกรอกข้อมูลด้านล่าง)

มีความประสงค์ขอรับเป็นสมาชิคนิตยสารหมอชาวบ้าน

- สมาชิก 1 ปี 12 ฉบับ ราคา 720 บาท**
สิทธิพิเศษ สมาชิกจะได้รับส่วนลด 15%
เมื่อซื้อหนังสือของ สนพ.หมอชาวบ้าน

- สมาชิกอุปถัมภ์ 1 ปี 12 ฉบับ ราคา 650 บาท**
บริจาคให้ วัด โรงเรียน
 เรือนจำ อื่นๆ .....

(หรือให้เจ้าหน้าที่)

ข้อมูลที่อยู่จัดส่งหรือออกไปเสร็จ

ชื่อ-นามสกุล / หน่วยงาน / บริษัท .....

ที่อยู่..... หมู่ที่..... หมู่บ้าน.....

ซอย..... ถนน.....

แขวง/ตำบล..... เขต/อำเภอ.....

จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์ / มือถือ .....

ข้อมูลส่วนบุคคล อายุ.....ปี อาชีพ.....

ชำระค่าสมัครโดย

- ผ่านธนาคาร ชื่อบัญชี สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน
  - ธนาคารกสิกรไทย เลขที่บัญชี 016-2-57832-4 สาขาถนนประดิพัทธ์
  - ธนาคารไทยพาณิชย์ เลขที่บัญชี 026-2-25837-6 สาขารามาริบติ
  - ธนาคารกรุงไทย เลขที่บัญชี 034-1-77787-0 สาขาประดิพัทธ์
- ธนาณัติ สั่งจ่ายในนาม สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน ปณ.ประดิพัทธ์

โปรดติดต่อแจ้งการชำระเงิน กลับมายังสำนักพิมพ์ฯ ทุกครั้ง

พร้อมเพย์ PromptPay

บริษัท สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน จำกัด
Blor ID : 010552800819101

ช่องทางการส่งใบสมัครและหลักฐานการโอนเงิน

กรอกใบสมัครและถ่ายรูปใบสมัครแล้วส่งกลับมาที่ (เลือกที่ท่านสะดวกเพียง 1 ช่องทาง)

1. ส่งทาง Line ID : thaihealthbook.com
2. ส่งทางโทรสาร 0-2271-1806, 0-2271-0170
3. ส่งทางไปรษณีย์มาที่ บริษัท สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน จำกัด
36/6 ถ.ประดิพัทธ์ ซ.10 แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ 0-2278-5533, 0-2278-1616, 08-6992-0875 www.thaihealthbook.com

Line ID : thaihealthbook.com

เรื่องน่ารู้

ถึงไม่สูบบุหรี่

ก็สามารถเป็นมะเร็งปอดได้

๕๒

โรคน่ารู้

ดูแลตนเองอย่างไร

ในผู้ที่ เป็นโรคเบาหวาน

(ตอนที่ ๑ : ปฐมบท)

๕๖

เรื่องของผิว

ดูแลผิวให้สุขภาพดีในช่วงหน้าฝน

บนเส้นทางชีวิต

ประโยชน์และความเสี่ยง

จากวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีใหม่

ต่อสังคมไทย

๖๑

๖๕

คุยกับจิตแพทย์

เพศหลากหลาย

๗๓

ผู้สูงอายุ

เคล็ดลับกับฟันปลอม

๗๗

สมาชิกหมอชาวบ้านสัมพันธ์

โครงการสนับสนุน

นิตยสารหมอชาวบ้าน

๗๙

๘๐

ฟ้าทะลายโจร กับ

ฟ้าทะลายโจร

มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า

Andrographis paniculata

(Burm.f.) Nees

อยู่ในวงศ์ Acanthaceae

พืชที่อยู่ในวงศ์เดียวกัน เช่น

พญาขอ ทองพันชั่ง

และพญาฉนวน (หรือฮว่านง็อก)

ดังนั้น จึงเป็นข้อห้ามที่ว่า

เมื่อแพ้พืชในวงศ์นี้แล้ว

ห้ามใช้ฟ้าทะลายโจรด้วย

การระบาดของโควิด-19

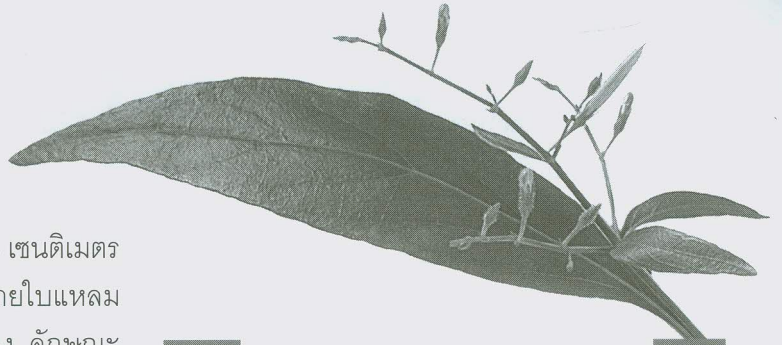
ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้ล้มลุก ลำต้นสูงประมาณ ๓๐-๗๐ เซนติเมตร ทุกส่วนมีรสขม ใบเดี่ยวสีเขียว รียาว ปลายใบแหลม ดอกขนาดเล็กสีขาว มีรอยกระสีม่วงแดง ลักษณะเป็นหลอด เมื่อแก่สีน้ำตาลแตกได้ ภายในมีเมล็ดรูปไข่สีน้ำตาลจำนวนมาก ช่วงการออกดอกและติดผลตลอดทั้งปี ขยายพันธุ์โดยใช้เมล็ด เก็บเกี่ยวเมื่อดอกออกประมาณร้อยละ ๓๐

สารสำคัญในฟ้าทะลายโจร

สารสำคัญในฟ้าทะลายโจรเป็นสารกลุ่มแล็กโตน (lactone) เช่น แอนโดรกราโฟไลด์ (andrographolide) ดีออกซีแอนโดรกราโฟไลด์ (deoxyandrographolide) นีโอแอนโดรกราโฟไลด์ (neoandrographolide) แอนโดรกราฟิไซด์ (andrographiside) ซึ่งสารสำคัญเหล่านี้ถูกใช้ในการควบคุมคุณภาพของยาและสารสกัดฟ้าทะลายโจร

ในตำรามาตรฐานยาสมุนไพรไทย (Thai Herbal Pharmacopoeia) กำหนดให้วัดฤทธิยาสมุนไพร (ส่วนเหนือดินแห้ง) มีสารสำคัญ คือ แล็กโตนรวม (total lactone) โดยคำนวณเป็นแอนโดรกราโฟไลด์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖ โดยน้ำหนัก (w/w) และปริมาณแอนโดรกราโฟไลด์ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑ โดยน้ำหนัก

ฟ้าทะลายโจรได้รับการบรรจุในบัญชียาหลักแห่งชาติ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ด้วยข้อบ่งใช้บรรเทาอาการเจ็บคอ บรรเทาอาการของโรคหวัด

(w/w) ดังนั้น การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากฟ้าทะลายโจรจึงต้องพิจารณาสารสำคัญที่มีในผลิตภัณฑ์ด้วย

การใช้ฟ้าทะลายโจร

โครงการสมุนไพรเพื่อการพึ่งตนเองได้รวบรวมองค์ความรู้การใช้ฟ้าทะลายโจรจากประชาชน และได้จัดพิมพ์เผยแพร่เป็นหนังสือเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๑ นำไปสู่การใช้ฟ้าทะลายโจรที่กว้างขวางขึ้น

ต่อมาโรงพยาบาลหลายแห่งได้นำฟ้าทะลายโจรไปผลิตในรูปแบบแคปซูล ลูกกลอนยาเม็ด

ประกอบกับมีงานวิจัยในมนุษย์ที่แสดงถึงประสิทธิ-
ผลในการบรรเทาอาการหวัด จึงทำให้ฟ้าทะลายโจร
ได้รับการบรรจุในบัญชียาหลักแห่งชาติ ในปี
พ.ศ. ๒๕๔๒ ด้วยข้อบ่งใช้บรรเทาอาการเจ็บคอ
บรรเทาอาการของโรคหวัด (common cold) เช่น
เจ็บคอ ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ

การใช้ฟ้าทะลายโจรนั้นไม่ได้มีเพียงประเทศ
ไทย จีนและอินเดียก็มีการใช้ด้วย และเป็นหนึ่งใน
รายการยาจากสมุนไพรที่องค์การอนามัยโลกแนะนำ
ให้ใช้ป้องกันและรักษาการติดเชื้อทางเดินหายใจ
ส่วนบน หลอดลมอักเสบ และทอนซิลอักเสบ

นอกเหนือจากสรรพคุณที่เกี่ยวข้องกับการ
บรรเทาอาการติดเชื้อและอักเสบบริเวณทางเดิน-
หายใจแล้ว ฟ้าทะลายโจรมีผลเพิ่มการทำงานของ
เซลล์ภูมิคุ้มกันหลายชนิดในร่างกาย เช่น กระตุ้น
การจับกินเชื้อของเม็ดเลือดขาว เพิ่มการทำงานของ
อินเตอร์เฟอรอน ซึ่งเป็นสารที่โดดเด่นในการต่อสู้
กับเชื้อไวรัส และกระตุ้นให้ “เซลล์นักฆ่าเชื้อโดย
ธรรมชาติ” (natural killer cell หรือ NK) เพิ่มจำนวน

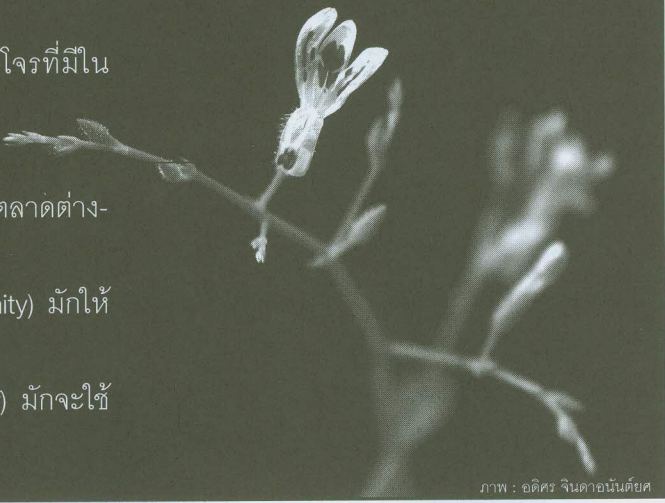
**สารสำคัญที่พบในฟ้าทะลาย
โจร คือ “สารแอนโดรกรา-
โฟไลด์และอนุพันธ์” มีบทบาทในการเข้าจับกับเชื้อใน
หลายตำแหน่ง**

ต้นตำรับที่มีการนำยาฟ้าทะลายโจรมาใช้จน
ทำให้ผลิตภัณฑ์จากฟ้าทะลายโจรเป็นที่ยอมรับใน
ตะวันตก คือ สวีเดน โดยสถาบันสมุนไพรสวีเดน
(Swedish Herbal Institute) ได้ผลิตยาที่มีสารสกัด
ของฟ้าทะลายโจร ที่มีการควบคุมปริมาณสารแอน-
โดรกราโฟไลด์ มีชื่อการค้าว่า Kanjang® และได้นำ
มาใช้ในการศึกษาผลการป้องกันหวัดในนักเรียนชาว
ชิลี และพบว่ายาสามารถป้องกันการเกิดหวัดได้
๓๓% ในช่วงฤดูหนาว ต่อมามีการผสมโสมไซบี-
เรียนเข้าไปในตำรับด้วย ปัจจุบันไม่มียาฟ้าทะลาย-
โจรจำหน่ายภายใต้ชื่อการค้านี้แล้ว

ข้อบ่งใช้

ในต่างประเทศผลิตภัณฑ์จากฟ้าทะลายโจรที่มีใน
ท้องตลาดมีทั้งรูปแบบที่เป็นสมุนไพรเดี่ยว
และตำรับ (มีส่วนประกอบมากกว่า ๑ ชนิด)
ข้อบ่งใช้ของฟ้าทะลายโจรที่มีจำหน่ายในตลาดต่าง-
ประเทศ มี ๒ ข้อบ่งใช้ คือ

๑. เสริมภูมิคุ้มกัน (support healthy immunity) มักให้
บริโภคในขนาดต่ำกว่าการรักษา และ
๒. ใช้เพื่อบรรเทาอาการหวัด (cold relief) มักจะใช้
ในขนาดที่สูงขึ้น

ภาพ : อติศร จินดาอนันต์ยศ

ฟ้าทะลายโจร กับไวรัสโคโรนา

หลักฐานการใช้ฟ้าทะลายโจรกับการติดเชื้อไวรัสก่อโรคโควิด-๑๙ โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ซึ่งมีภารกิจในด้านสมุนไพรและการแพทย์แผนไทย ได้ค้นคว้าข้อมูลเพื่อสนับสนุนการใช้และวิจัยสมุนไพรในภาวะที่มีการระบาดของโควิด-๑๙ พบว่า...

ฟ้าทะลายโจรน่าจะเป็นสมุนไพรที่น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและรักษาโรคโควิด-๑๙ เพราะก่อนหน้านี้อาศัยมีสิทธิบัตรการป้องกันและรักษาการติดเชื้อไวรัสซาร์ส หรือ Severe acute respiratory syndrome; SARS (ซึ่งเป็นไวรัสตระกูลโคโรนา เช่นเดียวกับโควิด-๑๙) ของสารแอนโดรกราโฟไลด์ และอนุพันธ์

นอกจากนั้นยังมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงฤทธิ์ต้านเชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ และบรรเทาอาการของโควิด-๑๙ ดังนี้

๑. งานวิจัยที่จีน เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ พบว่าทางทีมวิจัยจีนได้คัดสมุนไพรจากคลังข้อมูล ๑,๐๖๖ ชนิด เหลือสาร ๗๘ ชนิด ที่มีฤทธิ์ต้านไวรัสสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ มาทดสอบด้วยเทคนิคการจับของโครงสร้างยากับเชื้อ (molecular docking) ในคอมพิวเตอร์ ในบรรดายาที่นำมาทดสอบ พบว่าสารสำคัญที่พบในฟ้าทะลายโจร คือ “สารแอนโดรกราโฟไลด์และอนุพันธ์” มีบทบาทในการเข้าจับกับเชื้อในหลายตำแหน่ง โดยเป็นตำแหน่งสำคัญในการยับยั้งการเข้าเซลล์ของไวรัส และยับยั้งการแบ่งตัวของเชื้อไวรัส

๒. กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ร่วมกับกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์และองค์การเภสัชกรรม ดำเนินการศึกษาในหลอดทดลอง โดยทดสอบฤทธิ์ของสารสกัดฟ้าทะลายโจรและสารแอนโดรกราโฟไลด์ต่อการติดเชื้อโควิด พบว่า สารสกัดหยาบของฟ้าทะลายโจรและสารแอนโดรกราโฟไลด์ มีฤทธิ์ทำลายเชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ ส่วนสารแอนโดรกราโฟไลด์มีฤทธิ์ต้านการแบ่งตัวของไวรัสชนิดนี้ แต่ไม่มีฤทธิ์ป้องกันการติดเชื้อไวรัสของเซลล์ปกติ (ทั้งนี้ยังไม่มีการศึกษาผลด้านภูมิคุ้มกัน) (รายงานผลเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม 2563) จากนั้นจึงนำมาทดสอบในผู้ติดเชื้อโควิด-๑๙ มีอาการอยู่ในระยะเวลาไม่เกิน ๗๒ ชั่วโมง ที่รักษาตัวอยู่ในสถานที่กักกันโรคที่รัฐจัดให้ (state quarantine) มีอาการระดับเล็กน้อยถึงปานกลาง คือ ไข้ ไอ ตัวร้อน (ซึ่งปกติจะไม่ได้มีการให้ยาชนิดใดอยู่แล้ว) โดยให้ยาแคปซูลสารสกัดฟ้าทะลายโจร ครั้งละ ๖๐ มิลลิกรัม หรือ ๓ เท่าของขนาดปกติ วันละ ๓ ครั้ง จำนวน ๖ ราย

ผลการศึกษาเบื้องต้น พบผู้ป่วยทุกรายมีอาการดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัจจุบันกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกกำลังจัดทำโครงร่างวิจัยเพื่อศึกษาประ-

สิทธิผลและความปลอดภัยในผู้ป่วยโควิด-๑๙ กลุ่มใหญ่ขึ้น

๓. จีนจัดทำแนวทางมาตรฐานในการวินิจฉัยและรักษาผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคโควิด-๑๙ ที่มีปอดอักเสบติดเชื้อ มีการแนะนำให้ใช้ยาจัดกิ่งสังเคราะห์จากสารแอนโดรกราโฟไลด์ ในผู้ป่วยที่ยืนยันว่าติดเชื้อโควิดในระยะกลางถึงรุนแรง ร่วมกับยาต้านแผนโบราณจีนอื่นๆ

๔. มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ สาธารณสุขศาสตร์ (National University of Singapore, Saw Swee Hock School of Public Health) ตีพิมพ์แนวทางการรักษาการติดเชื้อโควิด และทบทวนรายชื่อยาที่น่าจะนำมาใช้รักษาภาวะปอดเสียหายเฉียบพลัน พบว่าอนุพันธ์ฟ้าทะลายโจรชื่อ Dehydroandrographolide succinate ซึ่งได้ขึ้น

ยานี้ห้ามใช้ในผู้ป่วยที่มีการทำงานของตับและไตที่ไม่ดี ผู้ป่วยที่ใช้ยาแอสไพริน ทนิน-ติงครรภและให้ันมบุตร รวมถึงผู้ที่มึประวัติการแพ้ฟ้าทะลายโจรมาก่อน

ทะเบียนที่จีนเป็นยาฉีดรักษาปอดอักเสบจากการติดเชื้อไวรัสและติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจส่วนบน อาจจะทำมาใช้เยียวภาวะปอดเสียหายจากการติดเชื้อโควิดได้ โดยใช้แบบพ่นละออง เพื่อหลีกเลี่ยงอาการไม่พึงประสงค์จากการให้แบบฉีดเข้าเส้นเลือด

การประยุกต์ใช้ฟ้าทะลายโจร ในโรคโควิด-๑๙

ฟ้าทะลายโจรมีฤทธิ์ต้านไวรัสที่ก่อให้เกิดการติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจได้หลายชนิด เช่น ไวรัสไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ A ไวรัสริบ ไวรัสตับอักเสบนชนิด B และ C โดยมีกลไกต้านไวรัสที่สำคัญ 4 กลไก คือ

- การป้องกันไม่ให้ไวรัสเข้าเซลล์
- ลดการแบ่งตัวของไวรัส
- การเพิ่มภูมิคุ้มกัน
- ลดการอักเสบ (โดยเฉพาะที่ปอด)

การทบทวนวรรณกรรมและพิจารณาจากปัจจัยความปลอดภัย ประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า การเข้าถึง และความยั่งยืนของระบบ พบว่า ฟ้าทะลายโจร

ที่มาภาพ : Chanwit Wangsuk©123rf.com

สามารถนำมาใช้ในการติดเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ ได้ โดยใช้ในกรณีที่มีอาการคล้ายหวัด (flu-like symptoms) ได้แก่ ไข้ อ่อนเพลีย ที่ยังไม่รุนแรง โดยเลือกกินฟ้าทะลายโจรที่มีมาตรฐานผ่านการตรวจวิเคราะห์ปริมาณแล็กโทนรวม ที่คำนวณเป็นแอนโดรกราโฟไลด์ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖ โดยน้ำหนัก โดยกินครั้งละ ๑.๕-๓ กรัม วันละ ๓-๔ ครั้ง เมื่อหายแล้วหยุดยาได้

ยานี้ห้ามใช้ในผู้ป่วยที่มีการทำงานของตับและไตที่ไม่ดี ผู้ป่วยที่ใช้ยารักษาโรคหัวใจและให้นมบุตร รวมถึงผู้ที่มีประวัติการแพ้ฟ้าทะลายโจรมาก่อน แม้มีอาการแพ้เพียงเล็กน้อยก็ตาม

ปัจจุบันถึงแม้จะมีงานวิจัยที่แสดงถึงประสิทธิผลและความปลอดภัยของฟ้าทะลายโจรในผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโควิด-๑๙ ที่มีอาการรุนแรงน้อยถึงปานกลางแล้วก็ตาม แต่งานวิจัยดังกล่าวยังขาดกลุ่มควบคุมที่ทำให้มั่นใจว่าอาการที่ดีขึ้นนั้นเกิดจากผลของฟ้าทะลายโจร ไม่ใช่ดีขึ้นด้วยการรักษามาตรฐาน

นอกจากนั้นแล้วโควิด-๑๙ เป็นโรคอุบัติใหม่ที่ยังไม่ทราบการดำเนินของโรคที่ชัดเจน หากผู้ป่วยมีอาการคล้ายหวัดที่รุนแรง เช่น น้ำมูกไหล ปวดเนื้อตัวมาก ปวดศีรษะรุนแรง ไอรุนแรง หรือ กินยาบรรเทาอาการหวัดแล้วไม่ดีขึ้นภายใน ๒-๓ วัน ควรไปพบแพทย์เพื่อการตรวจวินิจฉัยให้แน่ชัดเสียก่อน และควรให้แพทย์เป็นผู้พิจารณาสั่งใช้ยาและติดตามอาการอย่างใกล้ชิด เพราะในปัจจุบันการตรวจหาเชื้อโควิด-๑๙ ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายหากเข้าเกณฑ์

ส่วนในกรณีที่มีอาการรุนแรง **ต้องอยู่ภายใต้การดูแลของแพทย์ และต้องพิจารณาเป็นรายๆ ไป** เนื่องจากในแนวเวชปฏิบัติของจีนใช้เป็นยาฉีด

สารสกัดขยายของฟ้าทะลายโจรมีฤทธิ์ทำลายเชื้อไวรัส SARS-CoV-2 ซึ่งก่อให้เกิดโรคโควิด-๑๙ แต่ไม่มีฤทธิ์ป้องกันการติดเชื้อไวรัสของเซลล์ปกติ

ถึงสังเคราะห์จากสารสำคัญของฟ้าทะลายโจร ไม่ได้ใช้ผงฟ้าทะลายโจร หรือสารแอนโดรกราโฟไลด์แต่อย่างใด

ในกรณีของการป้องกันไม่ให้ติดเชื้อโควิด-๑๙ ยังไม่มีหลักฐานที่ชัดเจน

ภาพ : อติคร จินดาอนันต์ยศ

จากงานวิจัยของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก พบว่าสารสกัดหยาบของฟ้าทะลายโจรมีฤทธิ์ทำลายเชื้อไวรัส SARS-CoV-2 ซึ่งก่อให้เกิดโรคโควิด-๑๙ แต่ไม่มีฤทธิ์ป้องกันการติดเชื้อไวรัสของเซลล์ปกติ (ทั้งนี้ยังไม่มีการศึกษาผลด้านภูมิคุ้มกัน)

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า หากในเซลล์มีเชื้อไวรัส SARS-CoV-2 อยู่ การใช้ฟ้าทะลายโจรจะมีประโยชน์สูงสุด แต่ในทางปฏิบัติการจะทราบว่ามีการติดเชื้อไวรัสแล้ว ก็ต่อเมื่อมีการตรวจหรือแสดงอาการ

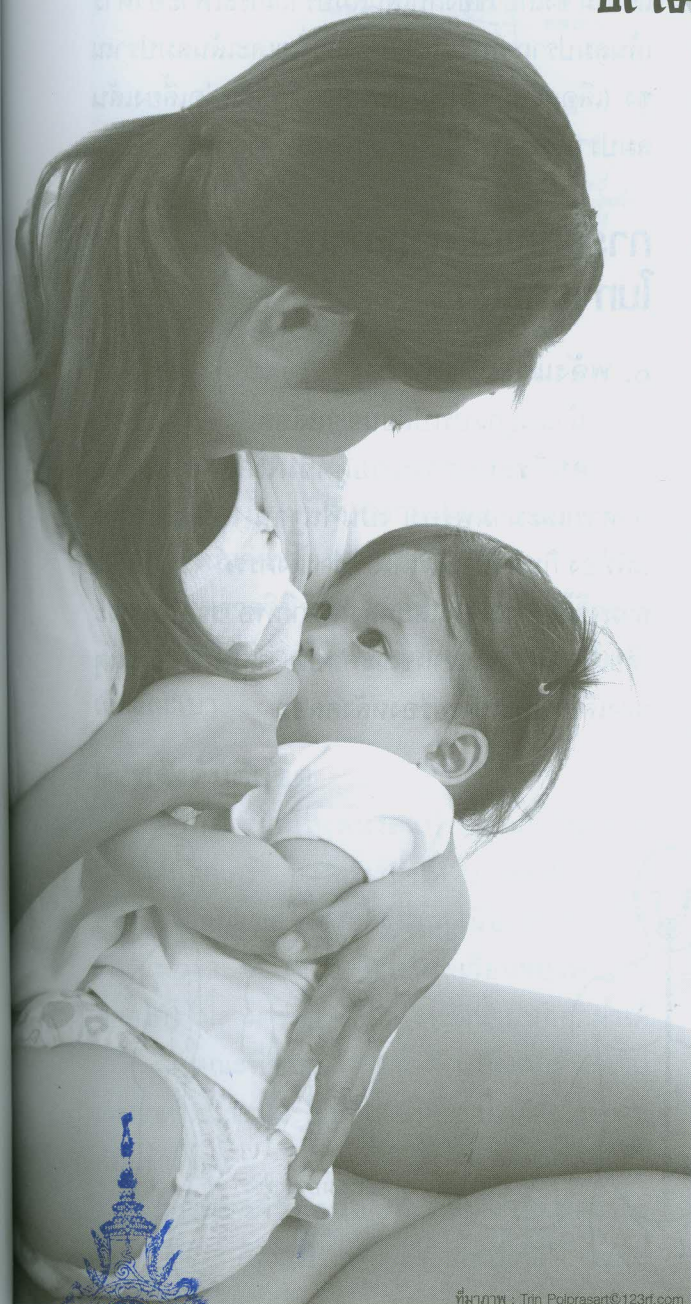
การป้องกันที่ดีที่สุดคือ การใส่หน้ากากผ้าหรืออนามัยเมื่อออกไปในที่ชุมชน ล้างมือ รักษาระยะห่างระหว่างบุคคล กินอาหารที่มีประโยชน์ พักผ่อนให้เพียงพอและออกกำลังกาย จะคุ้มค่าและมีประสิทธิผลที่สุด

เอกสารอ้างอิง

๑. ราชกิจจานุเบกษา. ประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ เรื่อง บัญชียาหลักแห่งชาติ พ.ศ. 2561. เล่มที่ 135 ตอนพิเศษ 14 ง. (19 มกราคม 2561). 270 หน้า.
๒. Thai Pharmacopoeia Committee. Thai Herbal Pharmacopoeia. Vol.I. Non-thaburi: Department of Medical Sciences, Ministry of Public Health; 1995. p.24-31.
๓. คณะกรรมการแห่งชาติด้านยา. บัญชียาหลักแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (บัญชียาจากสมุนไพร). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย; 2543. 48 หน้า.
๔. World Health Organization. WHO monographs on selected medicinal plants. Volume 2. Geneva: 2002.
๕. Jianping Z, et al. Medical use of andrographolide and its derivatives. China patent CN1454592A [เข้าถึงเมื่อ 27 มีนาคม 2563]. เข้าถึงจาก : <https://patents.google.com/patent/CN1454592A/en>
๖. Gupta S, et al. Broad-spectrum antiviral properties of andrographolide. Archives of Virology. 2016; DOI 10.1007/s00705-016-3166-3.
๗. Hossain MS. Andrographis paniculata (Burm. f.) Wall. ex Nees: A Review of Ethnobotany, Phytochemistry, and Pharmacology. The Scientific World Journal. 2014; Article ID 274905, 28 pages.
๘. Okhwarobo A. Harnessing the medicinal properties of Andrographis paniculata for diseases and beyond: a review of its phytochemistry and pharmacology. Asian Pacific Journal of Tropical Disease. 2014;4(3):213-22.
๙. Qin C, et al. Dysregulation of immune response in patients with COVID-19 in Wuhan, China. Clin Infect Dis [อินเทอร์เน็ต]. 2020 [เข้าถึงเมื่อ 27 มีนาคม 2563]. เข้าถึงจาก : <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/32161940>
๑๐. Hu X-Y, et al. Andrographis paniculata (Chuan Xin LiaAn) for symptomatic relief of acute respiratory tract infections in adults and children: A systematic review and meta-analysis. PLoS ONE. 2017;12(8):e0181780. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0181780>
๑๑. Wu C, et al. Analysis of therapeutic targets for SARS-CoV-2 and Discovery of potential drugs by computational methods, Acta Pharmaceutica Sinica B. <https://doi.org/10.1016/j.apsb.2020.02.008>
๑๒. Cui Q, et al. AGTR2, One Possible Novel Key Gene for the Entry of 2019-nCoV into Human Cells. Preprints 2020, 2020020194 (doi: 10.20944/preprints202002.0194.v1).
๑๓. Jin, et al. A rapid advice guideline for the diagnosis and treatment of 2019 novel coronavirus (2019-nCoV) infected pneumonia (standard version). Military Medical Research. [อินเทอร์เน็ต]. 2563 [เข้าถึง 25 มี.ค.63]. เข้าถึงจาก : https://www.researchgate.net/publication/339079068_A_rapid_advice_guideline_for_the_diagnosis_and_treatment_of_2019_novel_coronavirus_2019-nCoV_infected_pneumonia_standard_version/link/5e46cc18299b1c6b92b4f50/download
๑๔. Jiangxi Qingfeng Pharmaceutical Co. Ltd. Multicenter Clinical Study on the Efficacy and Safety of Xiyanning Injection in the Treatment of New Coronavirus Infection Pneumonia (General and Severe) [อินเทอร์เน็ต]. 2563 [เข้าถึง 25 มี.ค.63]. เข้าถึงจาก : <https://clinicaltrials.gov/ct2/show/study/NCT04295551>
๑๕. Jiangxi Qingfeng Pharmaceutical Co. Ltd. Xiyanning Injection for the Treatment of New Coronavirus Infected Pneumonia [อินเทอร์เน็ต]. 2563 [เข้าถึง 25 มี.ค.63]. เข้าถึงจาก : <https://clinicaltrials.gov/ct2/show/study/NCT04275388?term=NCT04275388&draw=2&rank=1>
๑๖. NUS Saw Swee Hock School of Public Health . COVID-19 Science Report: Therapeutics [อินเทอร์เน็ต]. 2563 [เข้าถึง 25 มี.ค.63]. เข้าถึงจาก : <https://sph.nus.edu.sg/wp-content/uploads/2020/03/COVID-19-Science-Report-Therapeutics-23-Mar.pdf>

อาหารและสัมผัส กระตุ้นพัฒนาการหลังคลอด ตามศาสตร์แพทย์แผนจีน

องค์การอนามัยโลก (WHO) และ องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ หรือ ยูนิเซฟ (UNICEF) เสนอแนะให้ทารกแรกเกิดได้รับการเลี้ยงดูด้วยนมแม่เป็นหลักใน ระยะ ๖ เดือนแรก ด้วยเหตุผลที่สำคัญทั้ง ต่อสุขภาพ การพัฒนาการร่างกาย ระบบ ประสาท ทางจิตใจของเด็ก และความผูกพัน ทางสายเลือดของอารมณ์ความรู้สึกระหว่าง แม่กับลูก

- หลังคลอด นมที่สร้างช่วงแรกจะเป็นน้ำนม เหลือง (colostrums) ซึ่งจะค่อยๆ เปลี่ยน เป็นน้ำนมขาวในที่สุด สารอาหารสำคัญที่ มีอยู่ในนมแม่ได้แก่ไขมัน (ไขมันจำเป็น เช่น ไลโนเลอิกและไลโนเลนิก) ซึ่งจะทำหน้าที่ ในการสร้างสารไปหล่อลื่นเส้นใยประสาทใน สมองเด็ก ทำให้การส่งกระแสประสาทใน สมองเด็กทำได้ดีและรวดเร็วขึ้น มีพัฒนา- การในการตอบสนองต่อสิ่งเร้ารอบๆ ตัว
- นอกจากนั้น อิมมูโนโกลบูลินในนมแม่จะ ช่วยลดโอกาสการเป็นภูมิแพ้ในเด็ก รวมทั้ง จะช่วยลดโอกาสการติดเชื้อและไม่สบาย ของเด็ก

ที่มาภาพ : Tin Polprasert©123rf.com

- ขณะที่ลูกดูดนมจากอกแม่ จะทำให้ระดับฮอร์โมนออกซีโทซิน (oxytocin) เพิ่มมากขึ้น ซึ่งฮอร์โมนตัวนี้จะช่วยให้แม่มีจิตใจอ่อนโยน ซึ่งเด็กจะรู้สึกได้ถึงความรักอ่อนโยน อันจะส่งผลให้เด็กมีอารมณ์ดีและเพิ่มสัญชาตญาณความเป็นแม่ ทำให้มีความผูกพันทางสายเลือด
- ขณะที่ลูกดูดนมแม่ ประสบสัมผัสทุกส่วนของเด็กจะถูกกระตุ้นให้เกิดการทำงาน ทั้งการมองเห็น โดยการสบตากับแม่ขณะดูดนม การรับกลิ่น เนื่องจากการอยู่ใกล้ชิดกับการฝึกประสาทหู เนื่องจากลูกจะได้ยินเสียงแม่ที่พูดคุยกับตนเอง
- การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีข้อดีอีกอย่างก็คือลดโอกาสการเกิดมะเร็งเต้านมของแม่ เหตุผลหนึ่งเพราะด้วยระดับฮอร์โมนออกซีโทซิน เพิ่มมากขึ้นจะยับยั้งการหลั่งฮอร์โมนจากต่อมใต้สมอง ทำให้ไม่มีการกระตุ้นการเติบโตของไข่ เต้านมจะได้พักการถูกกระตุ้นอย่างต่อเนื่องจากฮอร์โมนเอสโตรเจน

แต่ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นคือ จะมีปริมาณ

และคุณภาพของน้ำนมที่ดีพอได้อย่างไร การเตรียมการแก้ไขปัญหาน้ำนมให้มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอจึงเป็นหัวใจที่ต้องได้รับการพิจารณาเร่งด่วน

ภาวะน้ำนมน้อย ในมุมมองแพทย์แผนจีน

- น้ำนมมีที่มาจากเลือด สตรีมีความเกี่ยวข้องกับเลือด เลือดและพลังมีที่มาจากกระเพาะอาหารและม้าม

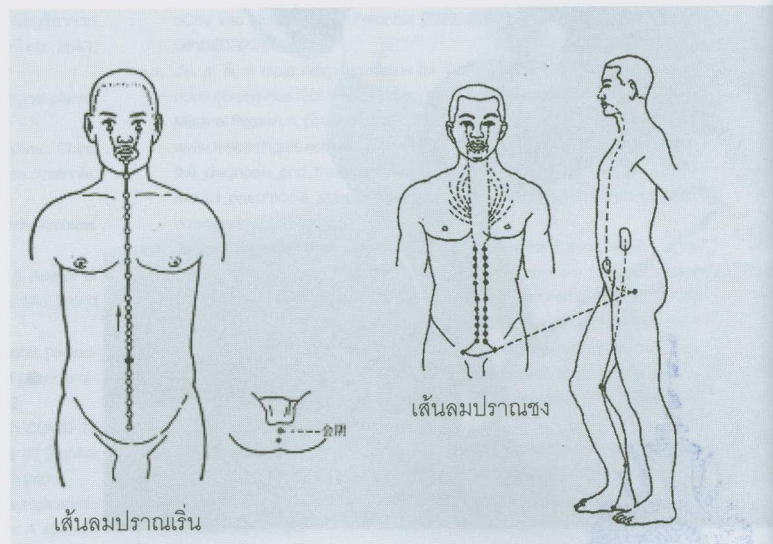
- สตรีหลังคลอดที่เสียเลือดมากขณะคลอด ย่อมเสียเลือดและพลังไปด้วยกัน
- เลือดเป็นเสมือนวัตถุดิบในการสร้างน้ำนม
- พลังคือตัวขับเคลื่อนให้หลังน้ำนม การสร้างน้ำนมจึงเกี่ยวข้องกับการสร้างเลือดให้เพียงพอ และการกระตุ้นการไหลเวียนเลือดที่ผ่านเต้านม ซึ่งเกี่ยวข้องเส้นลมปราณกระเพาะอาหาร เส้นลมปราณตับ เส้นลมปราณเร็นและเส้นลมปราณชง (เลือดและพลังที่มากพอในสตรีจะหล่อเลี้ยงเส้นลมปราณทั้งสองนี้ไปกระตุ้นการสร้างน้ำนม)

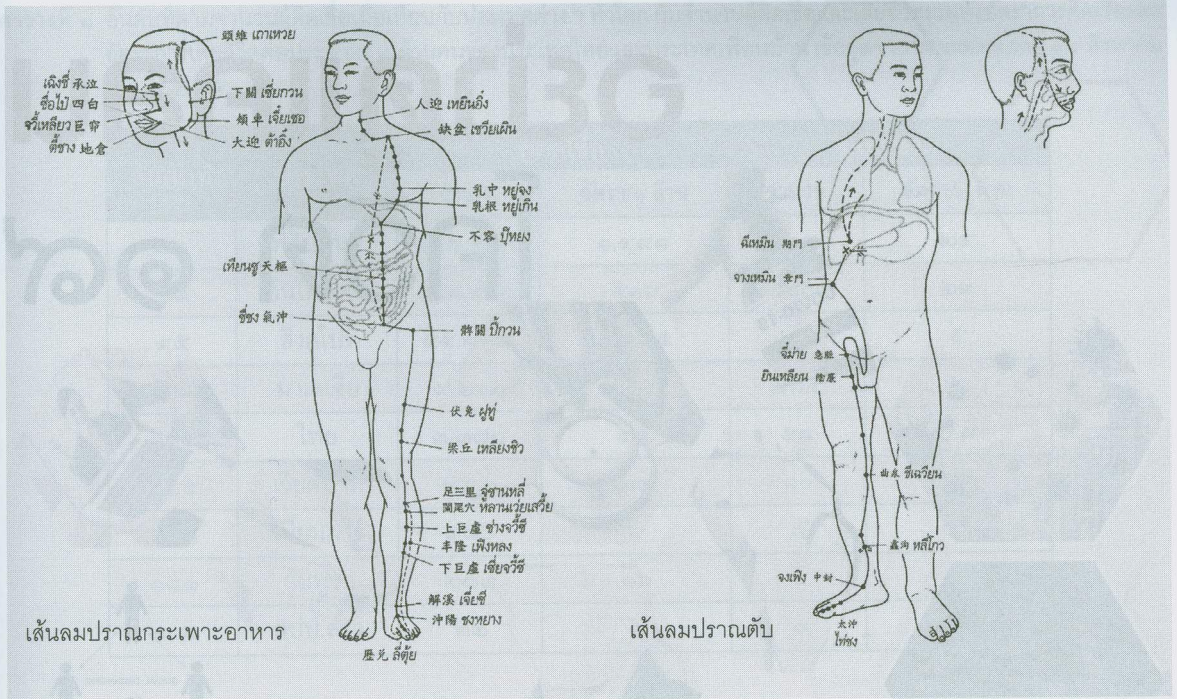
การแยกแยะภาวะน้ำมน้อย ในทางคลินิก

๑. พลังและเลือดพร่อง

น้ำนมถูกแปรเปลี่ยนจากเลือด

คนที่ระบบการย่อยดูดซึมไม่ดี (กระเพาะอาหารและม้ามพร่อง) เป็นพื้นฐาน เช่น มีอาการแพ้ท้อง กินอาหารไม่ได้ระหว่างตั้งครรภ์ จะทำให้ไม่สามารถสร้างเลือดและพลังได้มากพอ รวมถึงภาวะเสียเลือดจำนวนมากขณะคลอด ทำให้เป็นสาเหตุของเลือดและพลังพร่องหลังคลอด

ลักษณะที่พบ เต้านมจะอ่อนนุ่มไม่เต่งตึง ไม่แน่น ไม่ปวด น้ำนมที่บีบออกมาปริมาณน้อย เป็นหยดๆ น้ำนมค่อนข้างจางเหลว

การตรวจวินิจฉัย โบหน้าอกชิดไม่มีสีเลือด เบื่ออาหาร ไม่มีกำลัง ลึนซิด ฝ้าบนลิ้นขาวบาง ชีพจรเล็กและเบา

๒. พลังดับติดขัด

มักมีอาการหงุดหงิดแปรปรวนหลังคลอด บางครั้งโศกเศร้า บางครั้งร้องไห้ บางครั้งโกรธจากความเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมน เนื่องจากพลังติดขัด แม้ว่าจะมีน้ำนมแต่การไหลเวียนของพลังไม่คล่องตัวไม่สามารถกระตุ้นการหลั่งน้ำนมออกมาได้

ลักษณะที่พบ เต้านมเต่งตึง คัดแน่น กดเจ็บ เวลากดรีดน้ำนมจะเจ็บ น้ำนมออกยากและน้ำนมค่อนข้างข้น

การตรวจวินิจฉัย หงุดหงิดง่าย คัดแน่น หน้าอก/ชายโครง เบื่ออาหาร ตัวลึนปกติฝ้า บนลิ้นเหลืองบาง ชีพจรตึง ลึน

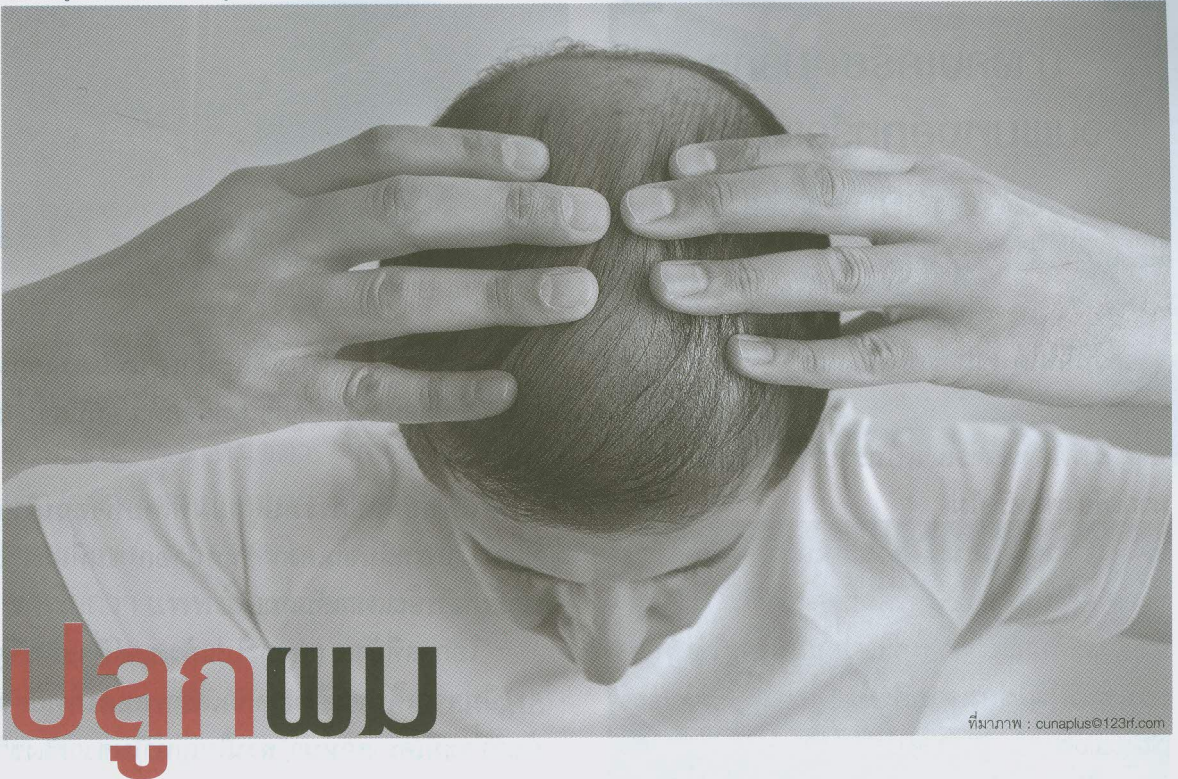
หมายเหตุ : ภาวะพลังดับปิดกั้นนานๆ อาจทำให้เกิดความร้อนเกิดการอักเสบ บวมแดง ตามด้วยเต้านมเป็นหนอง

๓. เสมหะปิดกั้น

มักพบในสตรีที่อ้วน คือ มีเสมหะความชื้นสะสม มักเป็นคนที่ชอบกินของหวานอาหารมัน ทำให้ระบบย่อยสลายดูดซึมอาหารทำงานไม่ดี คนอ้วนมักเกิดจากพลังพร่องมีเสมหะความชื้น ทำให้ขาดพลังในการกระตุ้นการหลั่งน้ำนม

ลักษณะที่พบ มักเป็นคนอ้วน เต้านมโต มีไขมันเยอะ เต้านมไม่เต่ง ไม่แน่น น้ำนมไม่ข้น น้ำมน้อยหรือไม่มี แน่นในอก เสมหะมาก กินเก่ง หรือกินน้อย ถ่ายเหลว ตัวลึนซิดบวม ฝ้าบนลิ้นเหนียว ชีพจรรลิกและเล็ก

(อ่านต่อฉบับหน้า)

ที่มาภาพ : cunaplus©123rf.com

ปลูกผม โดยใช้เส้นขนส่วนอื่นที่ไม่ใช่ผมจากศีรษะ

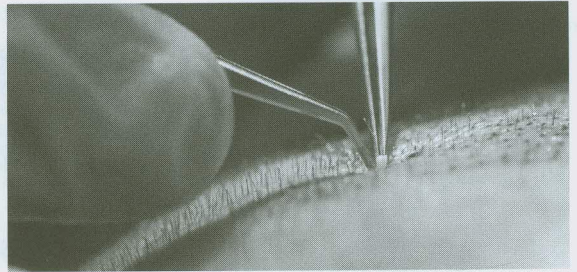
ในช่วงยุควิกฤตปัญหาเศรษฐกิจจากยุคเชื้อไวรัสโคโรนา-๑๙ ทำให้หลาย ๆ คนประสบปัญหาความเครียด ทั้งเรื่องงาน เงินทอง และครอบครัว ดังนั้น จำเป็นอย่างมากที่ต้องดูแลรักษาสุขภาพของตนเองอย่างเต็มที่

บางคนเครียดมาก ๆ จนผมร่วงหรือผมร่วงเลยก็มี ซึ่งเราจำเป็นต้องใช้สติในการแก้ไขปัญหาเพื่อแก้สถานการณ์ไปที่ละเรื่อง ๆ ให้อ่อน ๆ คลายไปก็จะสามารถทุเลาลงได้

จากเรื่องของเศรษฐกิจและปัญหาปากท้อง มาพูดถึงถึงในเรื่องของการปลูกผมเพื่อแก้ปัญหาศีรษะล้านหรือผมบาง ปลูกคิ้ว หนวด เครา โดยส่วนใหญ่จะย้ายเซลล์รากผมจากศีรษะด้านท้ายทอยและด้านข้างไปปลูกตรงตำแหน่งที่เราต้องการ

ในกรณี ผมด้านหลังหรือด้านข้างของศีรษะนั้น มีไม่เพียงพอหรือถูกใช้ไปพอสมควรแล้ว เราอาจพิจารณาใช้เส้นขน

บางคนเครียดมากๆ จนผมร่วงหรือผมร่วง เลยก็มี

ที่มาภาพ : Aleksey©123rf.com

จากส่วนอื่นได้ เช่น ขนคิ้ว ขนหน้าอก หลัง แขน ขา

แต่ต้องพิจารณาเป็นรายๆ ไป ว่ามีเส้นขนมากเพียงพอหรือไม่

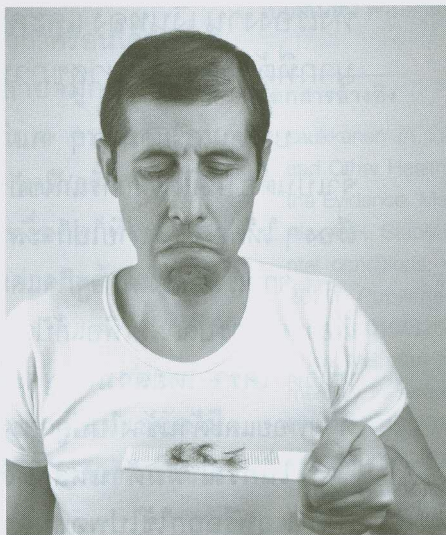
เพราะเส้นขนจากส่วนต่างๆ จะมีลักษณะขนาด ความยาว วงจรชีวิตที่แตกต่างกัน

เราเรียกวิธีนี้ว่า “การปลูกผมโดยใช้เส้นขนส่วนอื่นที่ไม่ใช่ผมจากศีรษะ” (body hair transplantation)

วิธีการจะใช้หลักการย้ายเซลล์รากผมเหล่านั้น โดยทำแบบเจาะออกมา (follicular unit extraction; FUE) ซึ่งก็จะไม่ทิ้งรอยแผลเป็นให้เห็นชัดมากนัก แต่การเจาะก็จะมีควมยากง่ายไม่เหมือนกัน และโอกาสที่จะปลูกขึ้นนั้นก็แตกต่างกันไปด้วย

ที่นิยมมากๆ หรือเลือกทำมากที่สุด คือ การนำเอาเส้นขนตรงคิ้วบริเวณใต้กระดูกกรามใต้คางไปปลูกบนศีรษะหรือแผลเป็น

ข้อสังเกตคือ เส้นขนจากคิ้วจะมีขนาดหนาและดูแข็งกว่าเส้นผม ยาวแล้วจะหยิกหยักศก ดูไม่ธรรมชาติ ไม่ควรนำไปปลูกแนวผมด้านหน้า ส่วนใหญ่จะนำไปแซมด้านบน เพื่อเพิ่มความหนาแน่นของเส้นผมบนศีรษะ

ในบางครั้งแพทย์ก็จะนำเส้นขนตรงขามาปลูกคิ้ว นำขนคิ้วไปปลูกขนเปลือกตา อันนี้สามารถพลิกแพลงได้

แพทย์ศัลยกรรมปลูกผมที่เคยทำส่วนใหญ่ มักจะนำเอาเส้นขนคิ้ว ขนหน้าอก ขนที่หลัง ไปปลูกบนศีรษะแทนเส้นผมเดิม

โอกาสที่ย้าย (ปลูก) ไปแล้วเซลล์ที่งอกดีที่สุดจะเป็นจากเส้นขนซึ่งมาจากคิ้ว แต่คนไทยส่วนน้อยที่จะมีคิ้วคดหนา ส่วนใหญ่ทำในชาวต่างชาติมากกว่า

การปลูกผมโดยใช้เส้นขน จึงเป็นอีกหนทางหรือทางเลือกหนึ่ง ที่จะปลูกผมได้ถ้ามีข้อบ่งชี้หรือเหมาะสมที่จะทำ ซึ่งอาจจะดีกว่าปลูกผมด้วยเส้นผมเทียม

ดังนั้นหากผมเริ่มบาง ควรจะต้องดูแลแต่เนิ่นๆ ปรึกษาแพทย์ หรือถ้าจะพิจารณาปลูกผมก็ควรศึกษาแต่ละที่ให้ละเอียดถี่ถ้วน เพราะเส้นผมนั้นมีจำนวนจำกัด ถ้าปลูกผมแล้วไม่ขึ้นก็จะเกิดความเสียหายไปเลย ต้องคิดวิธีอื่นๆ เพื่อนำขนส่วนอื่น ๆ มาปลูกแทน

โรคสมองเสื่อม

โครงการอัลไซเมอร์ระหว่างประเทศ Alzheimer's Disease International ได้ประกาศให้วันที่ ๒๑ กันยายนเป็น “วันอัลไซเมอร์โลก” ตามชื่อของผู้ค้นพบโรคอัลไซเมอร์คือจิตแพทย์ชาวเยอรมัน นามว่า Alois Alheimers' เพื่อเป็นการรณรงค์ให้ทุกคนเห็นความสำคัญและเข้าใจในโลกนี้มากขึ้น

เนื่องจากว่า ในปัจจุบันยารักษาโรคอัลไซเมอร์ โดยตรงยังไม่มี ด้วยเหตุนี้ การป้องกันการเกิดภาวะสมองเสื่อมมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะมีสถิติออกมาแล้วว่าการป้องกันโรคสมองเสื่อมในระยะแรกเริ่ม จะสามารถลดการเป็นโรคสมองเสื่อมได้เกือบ ๕๐%

ปัจจัยเสี่ยงสมองเสื่อม

ในช่วง ๒-๓ ปีที่ผ่านมา มีปัจจัยเสี่ยงโรคสมองเสื่อมมากมายหลายอย่าง ที่ว่ากันว่าส่งผลทำให้เกิดโรคสมองเสื่อม ได้แก่ ปัจจัยทางพันธุกรรมที่มีมาแต่

กำเนิด, อายุที่มากขึ้น, การศึกษาน้อยในวัยเด็ก, การได้ยินที่ผิดปกติ, การไม่ออกกำลังกายหรือเคลื่อนไหว น้อยในแต่ละวัน, การไม่มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม, โรคเบาหวาน, โรคความดันโลหิตสูง, โรคไขมันในเลือดสูง, โรคอ้วน, การสูบบุหรี่, โรคซึมเศร้า

รวมไปถึงปัจจัยอื่น ๆ เช่น การบาดเจ็บทางศีรษะ, การมองเห็นที่ผิดปกติ, การนอนหลับที่ผิดปกติหรือไม่มีคุณภาพ, ผู้หญิงมีระดับฮอร์โมนเพศหญิงต่ำมาเป็นระยะเวลานาน รวมทั้งมีญาติใกล้ชิดที่มีภาวะสมองเสื่อม เป็นต้น

66

**การป้องกันโรคสมองเสื่อม
ในระยะแรกเริ่ม จะสามารถลด
การเป็นโรคสมองเสื่อมได้เกือบ
๕๐%**

99

ความก้าวหน้าทางการแพทย์

จากการประชุม AAIC (Alzheimer's Associations International Conference) ที่ประเทศสหรัฐอเมริกาที่เพิ่งจบไปเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๓ ที่ผ่านมา มีข่าวความก้าวหน้าในทางการแพทย์เพิ่มเติมขึ้นจากเดิมที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

ข้อที่ ๑ : ความดันโลหิตสูง, เบาหวาน และโรคอ้วน ในช่วงอายุ ๒๐-๔๙ ปี และโรคอื่นๆ ที่มีผลต่อหัวใจ เป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญและชัดเจน จึงต้องรีบแก้ไขตั้งแต่ในวัยรุ่น เพราะมีผลอันสำคัญต่อสภาวะสมองเสื่อมเมื่ออายุมากขึ้น

ข้อที่ ๒ : ระดับการศึกษาในระยะต้นๆ ของชีวิตจนถึงอายุ ๒๑ ปี มีผลสำคัญ/ความสำคัญต่อความสามารถในการใช้ภาษา และความจำในวัยผู้ใหญ่ ระดับการศึกษาที่ดีในวัยเด็ก สามารถลดปัจจัยเสี่ยงของภาวะสมองเสื่อมในอายุมาก ๆ ได้

ข้อที่ ๓ : จากงานวิจัยใหม่ๆ เกิดขึ้น การตรวจพิเศษเพียงแค่การเจาะเลือดหาระดับ p-tau 217 ก็จะสามารถให้การวินิจฉัยโรคอัลไซเมอร์ได้ โดยที่ไม่ต้องทำการตรวจ Pet scan ที่ราคาแพงหรือการตรวจสมองโดยตรง ปัจจุบันนี้ไม่ต้องใช้เช่นนั้นแล้ว

ข้อที่ ๔ : การฉีดวัคซีนป้องกันโรคไขหวัดใหญ่ และโรคปอดบวมในผู้สูงอายุสามารถลดปัจจัยเสี่ยงของการเป็นอัลไซเมอร์ได้

ข้อที่ ๕ : ช่วงระยะเวลาที่มีการระบาดของ COVID-19 มีผลเสียอย่างมากต่อผู้ป่วยที่เป็นอัลไซ-

เมอร์และโรคสมองเสื่อมที่เนอรัสซึ่งโฮม โดยมีการเสียชีวิตเพิ่มขึ้นของทั้งผู้ป่วยและผู้ดูแล จึงเสนอให้ มีนโยบายระมัดระวังป้องกันผู้สูงอายุในเนอรัสซึ่งโฮมในช่วงที่มีการระบาดอย่างเคร่งครัด

คุมเสี่ยงเลี้ยงสมองเสื่อม

เนื่องจากภาวะสมองเสื่อมมีสาเหตุที่เกี่ยวข้องหลายประการและมีความซับซ้อนในเรื่องของกลไกการเกิดโรค การควบคุมปัจจัยเสี่ยงจึงมีความสำคัญมากที่สุด จะขอเล่าให้ฟังพอสังเขป

การกินอาหาร :

ควรกินให้ครบ ๕ หมู่ และมีสัดส่วนที่เหมาะสมดังนี้ โปรตีน ๒๕%, คาร์โบไฮเดรต ๒๕% และผักผลไม้ ๕๐%

อาหารที่มีสารต้านอนุมูลอิสระ เช่น วิตามินเอ วิตามินซี วิตามินอี ซึ่งพบมากในแอปเปิ้ล องุ่น บลูเบอร์รี่ พ룬 ผักเขียว ผักแดง ผักสีเหลือง ชาเขียว ชาใบหม่อน อาหารที่มีวิตามินบี วิตามินดี และไฟเลต รวมถึงการกินอาหารที่ประกอบด้วยกรดไขมันไม่อิ่มตัวเชิงซ้อนชนิดโอเมก้า ๓ ซึ่งมีมากในน้ำมันมะกอก ปลาทะเลและปลาที่มีไขมันสูง อาจช่วยลดความเสี่ยงการเกิดโรคสมองเสื่อมได้

นอกจากนี้ การกินถั่วและธัญพืช รวมถึงผักผลไม้ต่างๆ และน้ำมันมะกอกซึ่งเป็นส่วนประกอบหลักของอาหารในประเทศแถบเมดิเตอร์เรเนียนก็พบว่า มีส่วนช่วยป้องกันโรคสมองเสื่อมได้ด้วยเช่นกัน

Exercise of Body and Mind

interventions :

การออกกำลังกายสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของสมอง และสามารถทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในเนื้อสมองในทางที่ดีขึ้น

ข้อแนะนำเกี่ยวกับการออกกำลังกายมีดังต่อไปนี้ คนอ้วนออกกำลังกายอย่างน้อย ๒-๕ วันต่อสัปดาห์ นานครั้งละ ๓๐ นาที และควรผสมผสานกับการออกกำลังกายแบบยืดเหยียดกล้ามเนื้ออย่างน้อย ๑๐ นาที สัปดาห์ละ ๒ ครั้งเป็นอย่างน้อย

ทุกคนควรเริ่มออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอตั้งแต่วัยกลางคนหรือก่อนหน้านั้น ยังมีผลที่ดีกว่าการมาเริ่มต้นปฏิบัติเมื่อถึงวัยสูงอายุแล้ว

ส่วนการฝึกออกกำลังกายและจิตนั้น สามารถทำได้หลายอย่าง เช่น การฝึกเพิ่มความจำ การวางแผน การแก้ปัญหา การตัดสินใจ

นอกจากนี้ เราอาจฝึกสมองด้วยวิธีง่ายๆ เช่น การอ่าน เล่มเกมปริศนาอักษรไขว้ เล่นหมากรุก เกมไพ่บางชนิด เป็นต้น รวมถึงเกมพัฒนาสมองต่างๆ ทางแอปพลิเคชัน หรือทางคอมพิวเตอร์ แต่ต้องเล่นอย่างสมดุล พักผ่อนให้เพียงพอ เพราะหากเล่นมากเกินไปอาจทำให้สมองเสื่อมลงได้เช่นกัน

Meditation :

การฝึกสมาธิ ไม่ว่าจะเป็นการนั่งสมาธิหรือโยคะ ช่วยให้สมองผ่อนคลาย ลดความเครียด รวมถึงผู้ที่มองโลกในแง่บวกจะมีสุขภาพกายและใจที่ดีกว่า มีอายุยืนกว่าผู้ที่เครียดหนักและมองโลกในแง่ร้ายเสมอ

มีการศึกษาพบว่า การทำสมาธิสามารถช่วยลดสภาวะการเสื่อมของสมองได้ภายในระยะเวลาเป็นสัปดาห์เลยทีเดียว

สิ่งที่ต้องคำนึงถึง คือ การปรับเปลี่ยนวงจรชีวิตให้มีคุณภาพที่ดี หลีกเลี่ยงการอดนอน นอนดึก นอนไม่เป็นเวลา หรือแก้ไขภาวะบางอย่างที่ทำให้การนอนไม่มีคุณภาพ

ป้องกันดีกว่ารักษา

โปรดทราบว่า กลไกของการเกิดโรคสมองเสื่อมมีความซับซ้อนและมีปัจจัยหลายอย่างเกิดขึ้นร่วมกัน ดังนั้น การป้องกันจึงจำเป็นจะต้องใช้วิธีผสมผสานจึงจะได้ผลดีกว่าทำอย่างใดอย่างหนึ่ง และต้องดำเนินการให้เร็วที่สุดจึงจะป้องกันการเกิดโรคสมองเสื่อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การป้องกันโรคสมองเสื่อม ควรเริ่มทำตั้งแต่วัยแรกๆ หรือภายในช่วงวัยกลางคนจึงจะได้ผลต่อการลดความเสี่ยงในการเกิดภาวะสมองเสื่อม

นอกจากนี้ ยังคงควรเริ่มปรับพฤติกรรมการใช้ชีวิตที่เหมาะสมกับแต่ละคน ซึ่งควรจะเริ่มทำให้เร็วที่สุด

ขอให้ทุกท่าน มีสุขภาพดีทั้งกาย จิตและใจห่างไกลจากอัลไซเมอร์ ในช่วงชีวิตนี้

